

# DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

## GOSPODARSTVO.

### Naše napake pri zelenem krmljenju.

Kakor pri sulhi krmi tako moramo tudi pri zeleni krmi na to gledati, da dobiva živina ves čas poletja kolikor mogoče enakomerno dobro in pa slastno zeleno krmo, ki jo živina rada žre. Nič ni slabšega, kakor če z zeleno krmo preveč menjavamo, zlasti če pokladamo zdaj mlado, zdaj staro, trdo in neokusno krmo in če prehajamo z ene krme na drugo kar nagloma. Žal, da se gode pri nas take napake in skoro povsod, kamor pogledamo. Le pogostoma se pripeti, da se poklada danes že prav ostarela nemška detelja, jutri pa mlada in sočna trava ali pa narobe. To je velika napaka, ki vpliva prav neugodno na prebavo in še posebej na mlečnost.

Druga prav velika napaka je pa to, če dajemo živini sploh prestaro, prezorelo zeleno krmo. Taka krma je neokusna in prav malo vredna! Kaj pa imamo od take krme, če je živina ne mara! Ali ni škoda, da se na ta način veliko zelene krme prav po nepotrebnem zavrže? Pa ne le to! Po taki ostareli in slabi krmi nam tudi krave slabo molzejo in dajejo prav slabo mleko. Kaj ni to dvojna škoda, če se po eni strani krma pogubi in če po drugi strani ne dobimo mleka? Gotovo! Zato pa ne pokladajmo krme, ki živini ne diši, s katero se živina sili in katere le toliko žre, da ne ostaja ravno lačna. Saj je pri človeku ravno tako. Jed, ki ne diši, ne bo teknila in je tudi nobeden rad ne uživa. Skrbimo toraj za to, da bo imela živina ves čas poletja okusno in tečno krmo, krmo, ki bo dosti mlada in sočna, kajti le taka zelena krma je res slastna in le po taki krmi se dosti namolze. V tem oziru vladajo v Švici izgledne razmere, ki so vredne, da jih kolikor mogoče posnemamo. Tam ima živina ves čas poletja — od zgodnje pomladi do pozne jeseni — zmeraj enako krmo in krmo, ki je mlada in sočna. To je sočna trava, ki se dobiva po ondotnih sadnih vrtovih in ki se kosi zaradi obilnega gnjojenja tudi po petkrat na leto. Tako bujno rastoča, mlada trava vpliva silno ugodno na mlečnost in prav temu dejstvu je mnogo pripisati, ako so švicarske krave tako molzne. Tudi pri nas se morajo razmere v tem pogledu zboljšati. Po naših sadnih vrtovih bi se lahko dosti več nakosilo, ako bi jih gnojili in razširili. In ker so sadni vrtovi poleg zelene krme, ki jo pridelujemo po njih, najboljša pomoč za poletno krmljenje, zato je tudi naša naloga, da jih razširjamo in skrbno gnojimo. Na ta način bomo najlažje

odpravili napake, ki se kažejo sedaj pri zelenem krmljenju, in bomo najprej dosegli, da bo dobivala tudi naša molzna goved čez celo poletje dosti mlade, slastne in tečne krme. Posnemajmo Švicarje, ki nam dajejo najlepši izgled v tem oziru!

### Odpeljevanje deževnice v vinogradih.

Dandanašnji se zaradi uničenja trt po trtni uši kaj dosti novih vinogradov napravi. Ako se nove vinograde strokovnjaškim očesom pregleduje, opazi se lahko marsikje v njih velik nedostatek. Ta obstoji v tem, da se ne skrbi za odpeljevanje deževnice. Ker se nahajajo dolenski vinogradi večidel v bolj ali manj strmih legah — navadno v prav strmih legah — in ker niso veliki nalivi pri nas nič nenavadnega, pripeti se kaj lahko, da veliki nalivi v njih veliko škodo proizročijo. To pa s tem, da odplavi voda zemljo in da izrije celo trte, ter da oboje v nižavo tira. Taka velika škoda pripeti se pa le vsled tega, ker se pri napravi novih vinogradov na njo ne misli, ker se je ne upošteva. Zemljišče za nov vinograd namenjeno se globoko prekoplje, kakor pravimo prerigola. Pri tem delu izkoplje oziroma izstrelja se navadno čuda kamenja. Namesto da bi se tako kamenje za pravilno umeščena in pravilno zgrajena podzidja — škarpe — porabilo, znese se rajši na en ali na več kupov, kjer se pusti ležati. To stori se najrajši zato, ker naprava podzidij denar stane, in ker se misli na ta način nekaj prihraniti. Da se s tem na eni strani nekaj denarja prihrani, je že res, kajti zidarji so dandanes dragi. Na drugi strani ni pa s tem nič prihranjenega, kajti en sam velik naliv napravi lahko desetkrat večjo škodo, kakor je bil prihranek, neredkokrat škodo, ki se ne da popraviti. Pozabiti tudi ne gre, da podzidja v vinogradih s tem dosti koristijo, ker se z njimi strmino vinograda močno zmanjša. To zmanjšuje pa bistveno mogočo poškodbo po nalivih, v drugi vrsti pa olajšuje vsako delo v vinogradu. To zmanjšuje pa tudi odnašanje zemlje na vrhu posameznih oddelkov vinograda, katero se posebno z vsakoletnim okopavanjem trt pospešuje, in katero je vzrok, da pridejo najvišje trte, se svojimi koreninami hitro, kakor pravimo, na vrh.

Iz vseh teh vzrokov naj bi se toraj napravo pravilno zgrajenih podzidij v novih vinogradih nikakor ne opuščalo. Ono smatralo naj bi se takorekoč za neko asekuranco, s katero je zavarovan velik kapital, uporabljen za napravo novega vinograda. Vsak, kdor se naprave novega vinograda loti, napraviti bi si moral pred vsem načrt, po katerem se bo vinograd zvršil.

V tem načrtu bi morala prva skrb biti: kje se bode napravil glavni deževnico odpeljajoči jark? Tak jark pravilno obzidan in tlakan, služiti ima ob enem tudi za glavno stezo vinograda, po kateri se vse donša, kar se ima v vinograd donšati, ter vse odnaša, kar se ima iz njega odnašati. Druga skrb v načrtu bi morala biti ta, da bi se določilo, koliko posameznih oddelkov, ali kakor pravimo „pašnov“ naj bi se v vinogradu napravilo, in kako široki naj bi ti posamezni oddelki bili. Čim strmejša je lega, tem ožji zamorajo posamezni pašni biti, čim položnejša je lega, tem širši so lahko. Tretja skrb v načrtu za napravo novega vinograda mora biti ta, da je vsako podzidje s pravim padcem ali skočnikom izvršeno, to je, da ne visi preveč proti glavnemu jarku, ki ima biti ob enem glavna steza. Navadno zadostuje, da visi vsako podzidje le toliko, da znaša na vsakih 10 metrov prizidja skočnik k večjemu 50 do 60 centimetrov. To zaradi tega, ker se mora tikoma nad vsakem podzidjem jarek nahajati, po katerem se zamore deževnica s pašna v glavni jark odtekat, kateri služi pa tudi za steno ob spodnjem robu vsakega posameznega pašna. Ako bi podzidja posameznih pašnov večji skočnik imela, kakor zgoraj označeno, drla bi voda po jarkih nad podzidje preveč, in delala bi škodo z odnašanjem zemlje. Pri zasajanju trt paziti gre na to, da pride prva trta vsake vrste kakih 50 centimetrov od roba podzidja, druga vsake vrste pa 1 meter nad prvo. Pri poznejšem obrezovanju in pri vežnji trt, paziti gre pa nato, da se veže napnence (šparone) tistih trt, katere so ob robu podzidja sajene, vstrično s podzidjem, napnence druge trte je pa vezati gor, toraj vkreber, one vseh drugih pa dol, toraj navzdol. Le pri taki vežnji napnencev je mogoče, da se jarke nad podzidji vedno lahko potrebi, ter da se jih vedno lahko kakor steze posameznih pašnov izkorišče. Kakor je iz te kratke razprave razvidno, ni naprava po vsem pravilnega vinograda tako jednostavna stvar, ona zahteva prevdarka, premisleka in pravega načrta.

## Politični pregled.

Državniki si sicer privoščijo počitnice v raznih letoviščih, a voditelji raznih strank na skrivnem netijo narodnostni prepir. To velja osobito gledé ustanovitve češkega vseučilišča in pa laškega vseučilišča v Trstu. Vsak čas se pokaže ostro nasprotstvo med Čehi in Nemci, ki utegne prihodnje zasedanje državnega zbora onemogočiti. Ravno tako pa kažejo avstrijski Lahi hudo trmo. „Ali v Trstu, ali pa nič“, to je njih geslo gledé vseučilišča. — V domači politiki smo pri starem. Katoliško-narodna stranka napreduje tako na Dunaju kakor doma. Naši poslanci so storili vsak čas svojo dolžnost in se potegnili za potrebe celega našega naroda; storili bi bili lahko še več in večji bi bil uspeh, ko bi narodno-napredni poslanci na skrivnem ne podirali njih dela. Sad nemško-liberalne zveze. Naj storé naši ljudje za narod še kaj tako važnega in koristnega, nikdar in nikoli tega naši nasprotniki ne priznajo. — Gospodarska organizacija se razvija v krščansko-socijalnem smislu vrlo dobro; tu pa tam pač odpade kaj za življenje nezmožnega. In to je celoti le v prid. Priča temu so shodi in slovesnosti raznih naših društev, ki so se priredili

zadnji čas; udeležilo se jih je povsod mnogo naroda s pravim, svetim navdušenjem, ki naj vse vodi k stanovitnemu delu za krščansko ljudstvo.

Na Ogrskem so razmere slabše od dne do dne. Oblastva tudi prostovoljnih davkov nočejo vsprejemati niti ne dajejo vojakom-novincem potrebnih dokumentov, četudi se oglasijo sami. Tiho pa vstrajno se povsod pripravlja končna ločitev Ogrske od Avstrije.

23. m. m. sta se sešla ruski car in nemški cesar na morju blizu finske pokrajine. Kar nenadoma je to prišlo. Zdelo se je, da se odpeljeta oba vladarja po morju tako za razvedrilo in da nista prav nič domnjena. In kar naenkrat se začudi cel svet in se povprašuje, kaj to pomeni? Ker ni bilo zraven nobenega ministra, ampak sta se cesarja razgovarjala čisto sama, tudi nihče ne more povedati, o čem sta govorila. Sumi se to, domneva ono, a gotovega se ne vé nič. Eno je gotovo: Angleži in Francozi so zelo nejevoljni radi tega sestanka, ker ne enim ne drugim ni všeč, ko bi nastala med Rusijo in Nemčijo kaka tesnejša zveza.

Volitve v Srbiji niso izpadle vladi po volji, ker nima nobena stranka pretežne večine. Bržčas ne bo dolgo, pa bodo spet volitve.

21. julija bi bil skoro storil strašno smrt turški sultan. Vsak petek (ki je turkom to, kar nam nedelja) se pelje sultan v mošejo (turško molivnico) molit. Dve minuti predno je zapustil ta dan sultan po opravljeni molitvi mošejo, se z groznim pokom razpoči takozvani peklenski stroj, t. j. bomba na uro; kadar poteče določeni čas, se bomba razpoči. V bombi je bilo 15 klg. dinamita in mnogo kosov železa. Daleč na okoli so popokale šipe in tudi stene hiš. Bomba je ob razpoku napravila pol metra globoko jamo. Ubitih je bilo 23 ljudi in 59 konj, ranjenih 57 oseb in 30 vozov. Konji, ljudje in vozovi so bili raztrgani na koščke. Sultan je ostal miren, a sedaj je v groznem strahu. Kdo bi bil to naredil, niti ne slutijo ne, dasiravno so zaprli veliko oseb.

Na Ruskem bodo počasi vendarle dobili ustavo. Na shodu mest in zemstva sestavili so načrt ustave nekako po kroju zahodno-evropskih ustav. Zavisno je le od carja, ali bo hotel dati kaj oblasti iz rok ali ne. In car sam bi bil za to, ko bi nekateri starokopitneži ne šuntali proti ljudstvu, premalo odločen je pa, da bi se otresel takih svetovalcev. — Slabo znamenje je, da se vedno bolj pojavljajo upori med vojaki, ki jih je treba s krvavo silo zatreti, in da pri tem drugi vojaki nočejo biti za rablje. — Več višjih uradnikov so spet zavratno napadli in pomorili. Pa skrivni morilci grozé še marsikakemu visokemu gospodu, da ga bodo spravili iz sveta. — Car se je bil namenil v Moskvo, a se je zbal in ni šel. — Veliki nemiri in krvavi izgredi so zopet v Varšavi in Nižnem Novgorodu. — Pogajanja za mir se bodo pričela dne 5. avgusta v ameriškem mestu Portsmouth. Japonski odposlanik in pooblaščenec je že tam., ruski pooblaščenec ministerski predsednik Witte se je podal preko Pariza čez morje v Ameriko. Na bojišču v Mandžuriji utegne v prihodnjih dneh nastati velika bitka. V ruski armadi se strahovito množi število umobolnih. Vsak teden peljejo trije vlaki umobolne v domovino.

## Obrtnikom — rokodelcem.

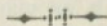
Vsak obrtnik se pritožuje čez sedanje slabe čase, marsikateri pa ne ve navesti pravega vzroka temu. Kriva je bila tega vladna brezbriznost, ki se za obrtni stan ni brigala, kakor ta stan zasluži, vsled česar dandanes mali obrtnik visi med življenjem in smrtjo, boreč se za svoj obstanek. Največ je tega kriva liberalna židovska svoboda, ki se je na umeten način hotela povsem znebiti malega obrtništva. Razne spremembe obrtnih zakonov so le njim koristile, ker so na mero-dajnem mestu imeli kapitalisti svoje zaveznike. Večina posameznih določb obrtnega reda izhaja še iz leta 1859, nekaj teh se je spremenilo in dopolnilo l. 1883, zatem l. 1885, 1895, 1896, 1897 in konečno iz l. 1902. Vse te spremembe niso skoro ničesar koristile obrtništvu, le ovirale so njega razvoj, ker z vednimi spremembami se je ves red tako zamotal, da se niti večaki spoznati ne morejo, kako naj ga ume šele priprosto obrtnik.

Konečno je vlada spoznala pomen obrtništva, ako je isti na pravi podlagi, spredvideli so, da tudi veleindustrija ne more obstati, ako ji mala obrt ne vzgoja mladega obrtnega naraščaja, priznali so tudi največji nasprotniki malega obrtništva, veleindustriji, da je treba vendar nekaj storiti, da se reši neizogibnega pogina mali obrtnik. Pred petimi leti stopila je vlada pred parlament z obljubo, da je pripravljena nekaj storiti za obrtni stan, ter v ta namen predložila načrt obrtnega reda, seveda tako, kakor je njej najbolj kazalo. Z zanimanjem smo čakali obrtniki, kdaj pride obrtna reforma do resnega razmotrivanja v državnem zboru. Tozadevno stvar je imel v rokah zato izvoljeni odsek 36 članov poslancev, katerim je bila naloga, da predlože še v pretečenem zasedanju državnemu zboru.

Seveda, ker je naš parlament bolj mrtev nego živ, se ni čuditi, ako ni rešil pravočasno dane naloge, in tako bi bila kmalu vsa zadeva pokopana za nedoločen čas. Nad tri milijone obrtnikov je zahtevalo spremembe oziroma zboljšanje za svoj stan, ter na raznih shodih tirjalo od svojih zastopnikov, da vendar izposlušujejo, kar je vlada obljubila dati obrtnemu stanu.

Zadnji čas zasedanja se je v to sestavljeni odsek opravičevaje izrekel, da dane naloge ni mogel rešiti med zasedanjem državnega zbora, ter je predlagal, da se izvoli nov odsek, ki naj reši med počitnicami to nalogo. Vlada je pokazala resnost v tem oziru ter dovolila 25.000 kron za dijete poslancem in druge potrebsčine, da se med počitnicami reši vladni načrt z ozirom na želje obrtništva. Parlament je izvolil v ta namen 18 članov izmed poslancev (mesto prejšnjih 36. terih, ki niso ničesar storili). Od teh 18 članov je prijaznih malemu obrtništvu 10, ki se bodejo potegovali za korist malega obrtništva, 2 druga, dasi pristaša veleindustrijcev, vendar pravična na obe strani, dalje sta 2 socijalna demokratata, od katerih se je že naprej vedelo, da bodeta nasprotovala vsaki spremembi, ki bi koristile malemu obrtništvu, kar v resnici tudi delata. So pač hlapiči velekapitala, kakor vsi socijalni demokratje. Ostali so naši odločni nasprotniki, ki pa vendar ne bodejo mogli vsega doseči, ker so v manjšini. V tem odseku je edini jugoslovanskih poslancev vč. g. dr. Žitnik. — Že tega vspeha moramo biti veseli, kajti g. dr. Žitnik ne mara nositi samo imena ljudskega zastopnika, ima resno voljo, da svoje moči zastavi za svoje volilce, rojake in svojega bližnjega. Kot rojak domačin zna ceniti važnost obrtnega stanu, ve pa tudi za vse naše težave, in radi tega si je stavil nalogo, da posveti vse svoje moči v tem odseku, da čim več koristi obrtnikom. Stopil je v ožjo dotiko z obrtniki v Ljubljani, poročati jim pride vsako soboto, ter se z novimi zahtevki zopet vrača na Dunaj.

(Konec prihodnjič.)



## LISTEK.

### Njeno solnce.

(Konec.)

„Komaj se je zdanilo, šla sem z otrokom v naročju iskat njegovo mater. Pa nikjer nisem videla kakih ciganov

in tudi v vasi jih nihče ni videl. Hodila sem in povpraševala, vse zastoj. Lahko si mislite, kako sem se prestrašila!“

„Ali niste o brezvestni materi ničesar več čuli?“ vprašam starko.

„Le počakajte malo,“ mi reče. „Boste vse izvedeli, samo lepo po vrsti. Šla sem potem najprvo v župnišče in potožila gospodu svoje gorje. Dejal mi je, naj udano potrpi, je pač volja Božja, da imam ta križ. Krstiti pa otroka ni hotel: če pride mati ponj, je rekel, kdo ve kaj bo potem počela.“

„Ko sem šla domu z malim poganom, mi je bilo pač tako čudno pri srcu. Pa obesila sem mu doma brž krog vratu svetinjico Matere Božje, in odslej sem imela otroka veliko raji. Tudi se je malo pomiril in ni vpil več tako divje. Počela sem z otrokom kar sem znala in vedela; gostilničarka mi je dala plenice in povojev, naša kramarica pa staro zibel, katero tu vidite, in je rekla: Ti bo že Bog poplačal! Drugi ljudje so se mi pa smejali, da sem se dala ciganki premotiti, da, moja svakinja je bila tako hudobna, da je govorila po vasi, da sem si povest o cigančku izmislila samo zato, da bi prikrila svoje grdo in grešno življenje. In to, to je šele bolelo! Tako sem tudi svoje dobro ime — vsaj navidezno — dala, samo da storim dobro delo krščanskega usmiljenja.“

„In vkljub vsem tem sitnostim in nadlogam bi sedaj ne bila dala otroka za nobeno ceno preč. Gotovo desetkrat sem vstala vsako noč ter poslušala in pogledala, ali se ni morebiti Janezku kaj žalega primerilo. Veste, Janezek sem mu rekla; krščansko ime je vendar tudi nekaj vredno, sem mislila sama pri sebi. In vsako noč sem postavila posodico z blagoslovljeno vodo na peč, da bi brž krstila otroka, ako bi imel umreti. Rada bi bila često jokala samega usmiljenja nad ubogim črvikom, pa tudi ljubila sem ga tako, da bi ga bila včasih najraj snedla. In kako sem bila vesela, ko se mi je prvokrat posmejal! Kadar pa je prišla svakinja v sobo, drl se je na vse pretege, prav kakor da bi vedel, da ni nič kaj dobra ženska.“

„Ali verjamate ali ne, pri vseh teh težavah nisem bila še nobeno leto tako dobre volje ko ravno tisto. Deček je rasel vidno, pa čvrst je bil in lep ko angelček, samo malo preveč rujav se mi je zdel. Ko je bil leto star, začne se kar naenkrat zvijati in nenavadno jokati. Svakinja je rekla: No, zdaj ga pa bo vendar enkrat konec tega cigana. Ta surova beseda in bridka resnica, da je Janezek zares hudo bolan, me je zbodla v srce kakor dvorezen meč. Brž pobašem otroka in hitim ž njim v bližnje mesto k zdravniku. Ta zmaje z glavo in pravi: Dobro bo, če boste živga prinesli domu.“

„Hitim domu in precej pozno je bilo, ko se vrnem. Zato nisem šla k župniku, kakor sem se namenila. Hotela sem ga namreč prositi, da krsti otroka. Celo noč sem klečala pri zibeli in molila in jokala in prosila Boga, da bi Janezek učakal vsaj jutra. Kar na enkrat — dan je že malo pogledal skozi okno — se otrok strese in postane kar trd. O strah! Še danes se čudim, da mi ni takrat zastalo srce. Pa sem vzela brž blagoslovljene vode in sem poškopila otroka, da se je spet zavedel. In brž brž ga oblijem z vodo na glavi in rečem zraven: Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Pa poštono sem ga občila in čisto miren je bil. Komaj je bil krščen, me še enkrat ljubeznjivo pogleda s svojimi srčkanimi očesci in reče: mama! Da, gospod, pomislite le, mama mi je rekel, to je bila njegova prva in tudi zadnja beseda!“

Prevzelo jo je. Utihne za par trenutkov in si obriše solze. O ti zlato srce, sem si mislil! Pa že nadaljuje: „In ko je bil otrok mrtev, vzela sem ga v naročje in poljubovala dolgo časa. In mislite si, kako prav je storil Janezek, da je umrl. Mesec dni potem necega večera stoji kar na enkrat tista ženska, otrokova mati, pred hišo, in zahteva otroka nazaj. Pa tudi ponujala mi je nekaj denarja za trud. Povem ji, da ničesar ne potrebujem, in da je otrok umrl. Pa mislite, da je vrjela? Jokala je in vpila dolgo časa, in ko je proti noči šla od hiše, mi je žugala s pestjo: gorje mi, če sem jo nalagala! Bo že izvedela vse natanko. O kako sem tisto noč hvalila Boga, da je vzel Janezka v nebesa!“

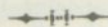
Umolknila je. Vstanem in se poslovim, ker skrajni čas je, da jo uberem proti domu, dobra starka pa pravi, da me hoče malo pospremiti do ceste. In morebiti bi še utegnili

zaiti. No, tega ravno ne, zašel ne bom. Bržčas pa ima še nekaj na srcu, ni še vsega povedala, pa bi gotovo ne mogla spati, če ne razlije srca. In res! Zgodbe o Janezku z njegovo smrtjo še ni konec. Mali rujavi angelček dela čudeže! Ljubezen, ki jo je imela prej do njega, je sedaj izkazovala otrokom svojega brata. In od tedaj je posijalo solnce v borno hišo. Vedno je bila dobre volje. Bratove otroke je oskrbovala in negovala s toliko večjo ljubeznijo, kolikor je prej zanje marala premalo. „Odslej,“ je rekla, „sta bila brat in svakinja čisto drugačna nasproti meni, tako lepo sta ravnala z menoj in nikdar več se nismo sprli. To je storil moj Janezek v nebesih.“ —

No, bodi, sem si mislil, da sta se spremenila brat in svakinja, a tega ni krijo toliko Janezek, kakor ti dobra starka sama. Odprla si srce ljubezni in potem srce odprla otrokom: ljubezen do sirote je postala ljubezen do otroka sploh, in ta je vse uglasila in poravnala.

Večkrat tisto poletje sem še hodil tod mimo in vselej sem se ozrl na stari samotni mlin. In nekoč sem povprašal po dobri starki. Povedali so mi, da ljubi vse otroke domače vasi in jim zlasti rada streže v boleznih.

Noben solnčni žarek ni pridrl v njeno stanovanje, a v njeno srce je Bog poslal močan, svitel žarek: naučila se je velike modrosti ljubezni, ki se veseli z veselimi in joka z žalostnimi če tudi so sicer tuji.



## Domače vesti.

(Odlikovanje.) Njega Veličanstvo presvetli cesar je odlikoval z zlatim križcem s krono gospoda dr. P. Defranceschi-ja, primarija bolnišnice čast. usmiljenih bratov v Kandiji, in g. K. Popotnik-a, prejšnjega priorja čast. usmiljenih bratov v Kandiji. — G. dr. P. Defranceschi je z zahvalo odklonil podeljeno odlikovanje.

(Imenovanje.) Voditelj justičnega ministerstva je imenoval sodnijskega tajnika v Rudolfovem g. dr. E. Volčiča sodnijskim svétnikom za Rudolfovo.

(Osebne stvari.) G. I. Novak, c. kr. kancelist v Trebnjem, je na lastno prošnjo prestavljen v Kranj, za kancelista v Trebnje je pa imenovan rač. podčastnik g. I. Zorko iz Zadra.

(Umrta) je na Drski zasebnica Frančiška Pirc.

(Umrta) je v Mokronogu gpdč. Marija Deu v 23. letu svoje starosti.

(Pogreb g. † Janeza Trdine) kr. profesorja v p., častnega meščana, čast. člana „Slov. Maticе, slovenskega pisatelja itd., dne 16. julija t. l. iz hiše žalosti na novomeško pokopališče je bil veličasten ter je kazal o velikem spoštovanju, ki ga je užival ranjki med slovensko inteligenco in dijaštvom, kakor tudi pri meščanih, čeravno je živel silno skromno za-se in se ni vtikal v javno življenje. Pogreb je vodil preč. gosp. kanonik Povše z asistenco štirih gg. duhovnikov, čč. očetov frančiškanov in usmiljenih bratov, za krsto so pa šli njegovi sorodniki, potem skoro vsi c. kr. uradniki, nadalje profesorji, narodna društva novomeška, meščanje, dijaki in mnogo pobožnega ljudstva. Na krsto so bili položeni štiri jako lepi venci. „Dol. pevsko društvo“ mu je zapelo žalostinko pred hišo in na grobu. — Pokojnik se je rodil v Mengšu na Gorenjskem dne 29. maja l. 1830. Svoje srednješolske študije je dovršil v Ljubljani, univerzo pa na Dunaji. L. 1853 je vstopil kot gimnazijski učitelj v Varaždinu, od tu je prišel v Reko, kjer je stopil že l. 1867 v stalni pokoj. Od tega časa nadalje do svoje smrti si je izvolil Novomesto kot stalno bivališče, kjer je živel skromno s svojo majhno pokojnino, znašajočo borih 600 K na leto. Uže v svoji zgodnji mladosti je začel pisateljati. V prvo si je izbral zgodovinsko snov, pozneje pa je začel pridno nabirati narodno blago. Že l. 1849 je objavil v „Sloveniji“ svoje „Narodne pripovedke iz bistriške doline“, l. 1850 je nadaljeval svoje pripovedke. Kot vrl narodopisec je podal v spisu „Kranjci na Hrvaškem“ natančno sliko lastnostij Slovencev, ki se nastanijo na Hrvaškem, v spisu „Hrvaški spomini“ pa razvitek hrvaškega gibanja. Poleg tega, da je bil vrl sotrudnik „Novicam“ (1850—1860), kjer je objavil veliko temeljitih člankov, ter da je spisal „Zgodovino slo-

venskega naroda“, ki jo je izdala in založila „Slov. Matica“ l. 1866, je postal sedanjemu občinstvu bolj priljubljen in znan po svojih „Bajkah in povestih o Gorjancih“, ki so izšle v l. 1883—1886 v „Ljublj. Zvonu“, in slednjič njegovi „Bahovi huzarji in Ilirci“, ki so biser dovršenega sloga in ki zaslužijo občno posnemanje. Dasi je sam živel v zelo skromnih razmerah, vendar je ostavil v gotovini imovino, znašajočo nekoliko nad 6000 K, od katere svote je polovico volil v dobrodelne smotre. Naj v miru počiva mož, skromen v vedenju in žrtev svojega pravicoljubja, a odličnjak in velikan po literarnem svojem delovanju!

(Dolenjsko pevsko društvo) priredi s sodelovanjem sl. mestne unif. godbe v nedeljo popoldne dne 6. avgusta „pri Tučku“ običajni svoj „vrtni koncert“ s zanimivim vspreedom, ki se bo objavil na lepakih.

(Važno za mizarje!) V kratkem se skliče v Novomesto zaupen shod mizarskih mojstrov, članov obrtne zadruga, na važno posvetovanje. Upati je, da bo prišel poročevalec iz Ljubljane, kateri bo poročal o mizarski stroki ter o ustanovitvi enotnih cen. Vredno je, da se zanimajo mizarji za ta shod in se ga vdeležé polnoštevilno. Dan shoda se naznani s posebnimi povabili in v časopisih. Umestno bi bilo, da bi se tega shoda udeležili tudi tuji mizarji, ker se bodo sklenili važni sklepi. Načelnštvo obrtne zadruga.

(Poročila bolnice „Usmiljenih bratov“ v Kandiji.) Dne 11. julija je treščilo v Št. Juriju pod Kumom v košat kostanj, pod katerim so iskali zavetja pred nevihto Zupančič Janez iz Dol. vasi pri Čatežu in še trije drugi. Vsi so bili takoj omamljeni, a se kmalu zopet zavedli. Zupančič je bil na levi strani glave malo obžgan. — Starič Janez, tesar, iz Rihpovca, je padel raz lestvice in si zlomil več reber, katere so se zapičile v levo krilo pljuč. Mož je že okreval. — Prst odtrgalo je Bivcu Antonu iz Dul pri Št. Vidu, ko je pomagal dvigniti strešni stol. — Sod, poln vode, je padel Lamovškemu Janezu iz Št. Ruperta na levo stegenico ter mu jo zlomil. — Pri tepežu je bil s svojim nožem ranjen na hrbtu in desnih gornjih lehteh Kraker Janez iz Rotensteina. Uvedla se je sodnijska preiskava. — Mlinski kamen je padel na levo nogo Petanu Silvestru iz Vavte vasi, ter mu jo zmečkal. — Konji so se splašili Papežu Antonu iz Prevol. Voznik je padel pod voz in se na glavi precej težko poškodoval. — Zidar Gušovac Milan je padel pri delu v Pleterjih z odra ter si zlomil vretenični odrastek v ledjih. — Pod mlinski kamen je vtaknil roko Čvert Janez, 12 letni učenec na Bučki, in zadobil več zmečkanin na levi roki. Poškodovana mu je bila tudi vranka. Upati je, da kmalu popolnoma ozdravi. — Gorenc Jože, hlapec v Človcu, je padel čez koso tako nesrečno, da se je ž njo globoko vrezal v levo dlan. — Ponesrečil se je Šenberger Anton iz Bergleza pri Litiji pri streljanju proti toči. Topič se je razpočil, pri čemur je bil imenovani osmojen po obrazu in desni roki. — Stroj je zagrabil Penca Antona, usnarja pri g. Hočevanju v Rudolfovem, za predpasnik in mu prizadel več nevarnih ran. — Gačnik Jože, kmetski sin iz Boričevega, se je vsekal v levo koleno in se nevarno ranil.

(Na c. kr. višji gimnaziji v Rudolfovem) je bilo koncem šolskega leta 219 dijakov. Od teh je bilo po materinem jeziku 213 Slovencev in 6 Nemcev. Z odliko je dovršilo 18 dijakov, prvi red je dobilo 146, ponavljalni izpit jih ima 30, ostali (24) imajo drugi in tretji red. Zanimiv je spis prof. dr. K. Pamerja, na čelu letnemu poročilu, ki opisuje dijaške dogodke in življenje v starih časih tukajšnje gimnazije, t. j. v 18. stoletju.

(Letno poročilo) štirirazredne deške ljudske šole v Novem mestu izkazuje koncem šolskega leta 236 učencev; med njimi je bilo prav sposobnih za višji razred 42, sposobnih 139, nesposobnih 53 in neizprašan 1.

(Dekliška ljudska šola) je štela 148 učenk; iz mestne šolske občine jih je 122, od drugod 39; vrllo sposobnih je bilo 59, nesposobnih 28.

(Obrtne nadaljevalne šole) v Novem mestu učni načrt se vsled zahtevanja vlade spremeni, in sicer tako-le: Od sedaj naprej bodo učenci, ki obiskujejo pripravljalni tečaj, imeli po 7 ur na teden, učenci I. in II. razreda pa po 8 ur na teden. In sicer vsako nedeljo vsi od 8. ure zjutraj do

12. ure dopoldne, ob četrtkih za pripravljani tečaj od 2. do 5. ure popoldne. Za I. in II. razred od 2. do 6. ure popoldne. Večerno podučevanje se popolnoma opusti. Dalje se skrči učni čas za en mesec; prične se oktobra in konča aprila. Novi učni načrt ima nekaj zboljšanj v sebi, nasprotno za mojstre obteženega. Za vajence je bolje, da izostane večerni poduk, vsled česar je pričakovati več uspeha pri učenju, in se prepreči marsikak povod k razuzdanosti. Želeti bi bilo, da bi se vredila tudi skupna sv. maša, namenjena vajencem, s pridigo. Ravno vsled dopoldanskega obrtnega poduka so vajenci zadržani, da se jih večina ne vdeleži sv. maše ob nedeljah, posebno daljni. Če bi se to vpeljalo, naj izostane popoldanski veronauk v šoli. Faktorji, katerim je poverjena vzgoja vajencev, naj blagovolé o tem premisliti in storiti korake k uresničenju tega nasveta!

(Bolezen „miliarija“ v novomeškem okraju je popolnoma ponehala.)

(Dva velika paketa tobaka) sta se našla. Kdor ju je izgubil od Šmihela do Ruprškega klanca, naj ju pride iskat k Jožefu Skubicu, Gornje Šice št. 34, pošta Toplice.

(Živinski semenj) v Št. Lovrencu na Temenici v četrtek dne 10. t. m. obeta biti, kar se živinske kupčije tiče, znamenit, ker so vsi živinski trgovci, ki navadno obiskujejo dolenske semnje, izjavili, da pridejo na semenj v Št. Lovrenc. Živinorejci, priženite ta dan mnogo lepe živine na semenj!

(Živinski semenj) v Veliki Loki sv. Jakoba dan se je letos posebno obnesel. Prignali so veliko lepe goveje živine — nad 1000 glav — in kupčija ž njo je bila izvanredno živahna. Domači in tuji kupci so naložili 340 glav govede in 95 glav drobnice, skupaj 36 železničnih voz.

(Služba kancelista) ozir. oficijala je razpisana pri e. kr. okrajnem sodišču v Žužemberku. Prošnje je vlagati do 24. avgusta t. l.

(Upravna pripreznine) za dobo 1. julija 1905 do 31. grudnia 1909. l. C. kr. ministerstvo za deželno brambo je z razglasom z dne 8. junija t. l. drž. zakon št. 96, določilo povračilo pri pripravi za vsakega konja in vsak kilometer v vojvodini Kranjski s 23 vinarji. Razglas c. kr. dež. vlade za Kranjsko z dne 29. junija t. l., št. 12.697.

(Vsled neviht) v zadnjem času je v mnogih krajih po Dolenjskem udarila strela in napravila občutno škodo in povzročila žrtev. Tako je udarila dne 12. julija t. l. v hlev J. Slobodnika v Radovici h. št. 41, in mu napravila nad 600 K škode. Dne 14. julija je udarila v hruško v Dobruškivasi, pod katerim drevesom je vedril 70 let stari M. Mole, in ga je takoj ubila. Pa tudi z Gorenjskega in Notranjskega čitamo slične nesreče. Toča pa je pobila okoli Grosuplja in napravila nad 9000 K škode.

(Županstvo!) Neprenehoma dohajajo k oblastnijam pritožbe oseb, katere so po holandskih podjetjih za loterijske srečke oškodovane. Vsled tega je razvidno, da se vzlic vsem svarilom ljudstva, še vedno nahajajo ljudje, kateri se podajo v kupčijsko zvezo z goljufivo „holandsko kreditno banko“ v Amsterdamu in drugim holandskim podjetjem, in se morajo potem za njih lakomnost pokoriti z izgubo večje ali manjše syote, katere so za holandske srečke že plačali. — Županstvu se s tem naroča, da prebivalce potom razglasil in primernega poučila na to goljufivo in sleparsko postopanje teh loterijskih podjetij opozori in jih najživeje pred kupčijo z istimi svari, z dostavkom, da so tudi doslej pojavljeni slučajji dokazali, da je dotičnik, tudi če se je v pravdo s temi tvrdkami spustil, isto vselej izgubil.

C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem.

(Prešernov spomenik) se bode slovesno odkril 10. septembra t. l.

(Opozorjamo) v današnji številki na inserat g. Jos. Paulina, krojaškega mojstra v Rudolfovem.

(Današnji list) obsega deset strani.



## Gospodarske stvari.

— (Pouk o mlekarstvu) bo v nedeljo 6. avgusta ob 3. uri popoldne v Prečini. Poučeval bo pristav g. V. Rohrman v tamkejšni šoli.

— (Razglas.) Kr. deželna vlada v Zagrebu je z razglasom z dne 11. julija t. l. št. 51.216 zaradi obstoječe svinjske rdečice prepovedala na Hrvaško-Slavonsko uvažati prašiče iz političnega okraja Črnomelj.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko v Ljubljani.

— (Zaradi obstoječe svinjske kuge) je prepovedano na Kranjsko uvaževati prašiče iz okrajev Bihač, Bjelina, Bos. Dubica, Bos. Noyi, Dervent, Priedor, Prnjavor in Sanski most v Bosniji.

— (Peronospora na trtah) nastopa letos silno močno po nekaterih krajih, tako da se je bati slabe letine. Vzrok temu je dolgotrajna moča v spomladi in vročina. Ker je pridno škropljenje edino sredstvo proti tej bolezni, opozarjamo naše vinogradnike, da pridno škropé napadene vinograde. V nizkih, vlačnih in zavetnih legah je posebno pridno škropiti. Kakor se glasé poročila iz drugih krajev in dežel, je letos peronospora posebno nevarna in nastopa povsod z veliko silo.

— (Krompirjeva plesen.) Zgodnji krompir se je tu in tam že močno popalil, tako da je krompirjevka skoraj čisto suha. Vzrok tej bolezni je krompirjeva plesen, ki nastopa ravno tako kakor strupena rosa ali peronospora na trtah. Škropljenje krompirja z modro galico je edino sredstvo, ki ga imamo proti tej bolezni. Modra galica se za krompir ravno tako pripravi kakor za vinograde. Na 1 klg. galice je vzeti 1 in pol klg. apna. Popaljen krompir se ne dá več popraviti, škropi naj se pa pozni krompir, da ga plesen ne bo preveč zatrla v razvoju in da nam krompir lahko dozori, kajti če se krompir popali, ne more več zoreti in nam rad gnije.

— (Obirajmo gosence na zelju!) Gosence delajo letos veliko škodo na zelju. Zato je nujno potrebno, da jih obiramo, sicer bo malo zelja. Čuda veliko gosenic je zaredil letos kapusov ali zeljni belin, ki ima črne pike po sebi. Razun teh so mnogo škodovala gosence zeljnega mola. Prikazujejo se pa tudi debele in gole gosence kapusove ali zeljne môle. Pridno obiranje je edini pripomoček proti tej bolezni.

— (Proti smetljivosti na pšenici) se najbolje priporoča namakanje pšeničnega semena v raztopljeni modri galici. To raztopino napravi tako-le: Na 100 litrov vode vzemi pol kilograma galice. Ta množina vode in galice ti zadostuje, da namočiš notri 2 hektolitra ali 6 mernikov pšenice. Če bi hotel namočiti n. pr. 3 mernike pšenice, vzemi toraj 50 litrov vode in četrt kilograma galice. To raztopino napravi v pripravi posodi ali kadi. Če bi hotel galico hitro raztopiti, jo lahko zdrobiš in z vročo vodo pomešaš. Pšenično seme naj se namaka saj 12 ur. Prav je tudi in potrebno, da se pšenica med namakanjem parkrat premeša. Vse zrnje, ki splava pri takem pomešavanju na vrh, naj se odstrani. Čez 12 ur naj se raztopina odtoči, pšenica pa plitvo razgrne po suhih tleh ali po podu, kjer jo je dobro še parkrat premešati, da postane dosti suha za setev.

— (Podoravanje strnišča) naj se takoj zvrši. Če delamo praho po strnišču, naj se strnišče dobro podorje in za tem prevlači. Na ta način najprej izkali različni plevel, ki se s prihodnjo brazdo lahko pokonča.

— (Proti muham.) Najboljše in najcenejše sredstvo proti muham je sak, s katerim se love po hlevih. V kmetijski šoli na Grmu se poslužujejo tega sredstva z najboljšim vspehom. Proti mraku, ko se usedajo muhe na strop, se v par minutah vjame neverjetno veliko te nadležne golazni. Sak mora imeti 1½ meter obsega in bodi 1 meter globok in spodaj špičast. Ujete muhe je popariti na ta način, da se spodnji del saka, ki je špičast in kjer se muhe v kepo zbirajo potisne v škafovo vodo.

— (Avstralska jabolka. Letošnje leto so po velikih mestih naprodaj tudi že jabolka iz Avstralije. Dosedaj so se dobivala tu in tam jabolka iz Amerike, letos so pa začeli že iz Avstralije vpeljavati jabolka. Ta sad je tam že zrel. Kakor se sliši, so jabolka lepa in dobra. Eno jabolko stane po 30 do 60 h na Dunaju in se prodaja pod imenom „Munroes favorite“. Jabolka so precej velika, po eni strani rumena, po drugi pa svetlo-rudeča. Če se pomisli, kako dolgo pot napravijo, predno pridejo k nam v Evropo, in v kakem letnem času jih pošiljajo, se je čuditi, kako trden je ta sadež in kako

dobro jih umejo Avstralci zavijati in pošiljati, da ne trpé po poti nobene škode.

— (II. poučno potovanje kranjskih kmetovalcev.) [Konec.] Vrnivši se s planine Buchau, ogledali smo si deželno kmetijsko šolo v Grabnerhofu, ki je čisto nov zavod. V tej šoli podučujejo se dekleta in dečki. Poslednjih namen je izobraziti se v vseh panogah kmetijstva, med tem, ko se dekleta ne učé gozdarstva, kletarstva itd., pač pa v toliko večji meri vrtnarstva, mlekarstva, kuhanja in ročnih del. — Gosp. ravnatelj dr. Schuppli je bil tisti čas ravno odsoten, zato nam je pa njegova gospa soproga razkazala in pojasnila vso uredbo v zavodu. Posebno nas je zanimala živinoreja in hlevi, kateri so po švicarskem načinu in popolnoma vzorno izdelani. Goved redé čistokrvnega pingavskega plemena in je krasno ustvarjena. Teleta nikdar ne sesajo, temveč, dokler ne morejo sami uživati krme, jih napajajo iz posebnih napajalnikov, kar je na Gornje-Štajerskem vsaj v večjih hlevih že v splošni navadi. Za odraslo goved se pa poklada dvakrat na dan cela, nikdar pa ne rezana krma. Posebno pozornost vzbujata bik, katerega vsak dan dvakrat po pol ure jezdi. S tem, da se bik jezdi, postanejo kosti bolj trdne in celo telo se bolj in lepše razvije. Ko smo bili z ogledovanjem gotovi, povabila nas je gospa dr. Schupplijeva na mali zajuterk. Kozarec hladnega piva, košček domačega sira in kruha, s katerim nam je gostoljubna gospa postregla, nam je po dohodu s planine izborna dišalo. Od tod odpeljali smo se nazaj v Admont, kjer smo obedovali in se takoj po obedu odpeljali k Sv. Štefanu pri Ljubnu, kjer smo si ogledali več kmečkih hlevov. Povsod, kamor smo prišli, videli smo lepo murbodensko goved in največjo skrb in snago v hlevih. Končno obiskali smo tudi združno sirarno, kjer izdeljujejo ementalski sir in surovo maslo. Vsled finega sira in surovega masla, katerega je vsak dan proti majhni svoti dobiti, obiskuje bližnjo gostilno, katere lastnik je tudi vodja mlekarne, vsak dan veliko število turistov in lovcev. Svojim zadrušnikom plačujejo mleko, katerega dohaja vsak dan 1000—1500 litrov, po 12 vin. liter. — Kaj radi bi si ogledali tudi združni svinjak, toda zaradi prešičje kuge nam je ondotni živinozdravnik vhod strogo prepovedal. Od tod odpeljali smo se v Judenburg, kjer smo prenočili in potem zjutraj s prvim vlakom v Št. Lamprecht, z namenom, da si ondi ogledamo ondotna gospodarstva, osobito vzorno govedorejo benediktinskega samostana, kateri je od Št. Lamprechta dobro uro oddaljen. Vsled slabe železniške zveze ozir. pomanjkanja vozov ostali smo v bližini kolodvora in smo si ogledali hleve in mlekarne dež. poslanca g. Zedlacherja. Brezbriznost in nesnago, katera vlada po teh razkopanih, temnih in smrdljivih hlevih ne bom popisoval, pač pa lahko rečem, da bi imel g. Zedlacher v primeri z njegovimi dohodki lahko najbolj vzorne hleve na celem Gornje Štajerskem in Koroškem. Na nasprotni strani hlevov pogledali smo tudi svinjak in mlekarne, v kateri izdeljujejo surovo maslo, katerega pošiljajo v kosih od 2—5 klg. v Gradec. Po obedu v Št. Lamprechtu smo odpotovali preko Trbiža v Ljubljano ozir. vsak na svoj dom. Kmetijski družbi, katera, upamo, da nam v kratkem priredi zopet tako potovanje, smo prav hvaležni, in želeli bi bilo, da se v prihodnje takega potovanja ne udeleži en sam Dolenjec, kakor se je to zgodilo na tem potovanju.

## Naznanila mestnega magistrata.

(Seja občinskega odbora v Rudolfovom) z dne 21. julija 1905. Navzoči: župan: g. pl. Sladovič, svetovalci: gg. Rosman, Umek, Gustin; odborniki: gg. Brunner, Ferlič, Golia, Hočevar, Mogolč, Mramor, Skale, Smola, Windischer; virilni glas: gg. Bergmann, Božič, Rohrman; zapisnikar: tajnik Stukelj. Gospod župan konstatuje sklepčnost odbora, otvori sejo, imenuje kot overovatelja zapisnika današnje seje g. Skaleta in g. Umeka, ter preide k dnevnemu redu: 1.) Čitanje zadnjega zapisnika z dne 9. julija 1905 št. 827. Zapisnik se prečita ter odobri. Predno se preide na drugo točko dnevnega reda, spominja se g. župan dne 14. julija t. l. umrlega kr. gimnazijskega profesorja, častnega meščana, slov. pisatelja itd. g. Janeza Trdina ter naznanja, da je izdal mrtvaški list v imenu mestne občine. Gospodje odborniki so vznak sožalja vstali raz sedežev ter vskliknili „Slava mu“. Nadalje predlaga g. župan, da se naj mesto venca na krsto, razdeli med reveže znesek od 25 K. Kateri predlog se soglasno sprejme. Na to se preide na 2. točko dnevnega reda: Poročilo županstva o pritožbi g. Davorina Frančič in g. Franc Kondriča o stavbnih zadevah. G. Rosman kot poročevalec stavbenega odseka pojasni celo zadevo pri g. Frančiču in g. Kondriču kakor tudi o odlokih mestnega županstva. Na to mestni zastop na podlagi razlogov pritožbe g. Frančiča in g. Kondriča kot

neutemeljene zavrne ter odlok županstva odobri. 3.) Poročilo županstva o vlogi g. Matko Maloviča o regulaciji ulice. Ta vloga se za sedaj odloži. 4.) Poročilo županstva o prošnji društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani za podporo. Sklene se, da se naj v prihodnjemu proračuna na to prošnjo ozira. 5.) Poročilo županstva o dopisu c. kr. okrožnega sodišča o nakupu poslopja starega okrajnega sodišča. Poročilo se vzame na znanje, ter na predlog g. Rosmana sklene, da naj županstvo še enkrat justični erar vpraša, ako bi vsaj vrt pred hišo prodal občini in za katero ceno. 6.) Poročilo županstva o stanovanjih v poslopju finančnih uradov. Poročilo se vzame na znanje. 7.) Poročilo županstva o nakupu denarne blagajne za občinski urad. Sklene se, da kupi mestna občina denarno blagajno od mestne hranilnice v Novem mestu. 8.) Poročilo nadzorovalnega odseka za zgradbo nove mestne hiše (rotovžja) o selitvi mestnih uradov. Sklene se, da se dne 18. avgusta t. l. (cesarjev rojstni dan) po cesarski maši vrši v mestni dvorani slavnostna otvoritvena seja. Namesto vsake druge slavnosti naj se razdeli mestnim revežem znesek od 200 K in sicer vsakemu po 2 K. Ta znesek se ima razdeliti dne 17. avgusta t. l. 9.) Pritožba posestnikov psov proti razglasu mestnega županstva z dne 26. junija 1905. Sklene se, da ostane razglas mestnega županstva z dne 26. junija 1905, tikajoč se pasjega reda, neizpremenjen. 10.) Slučajnosti. Na prošnjo Miha Jazbeca za podporo za kopelj v Toplicah, se dovoli istemu znesek 20 K. Ker je dnevni red končan zaključí g. župan sejo.

GRADEC, 15. julija	56	44	78	76	67
TRST, 22. julija	38	12	74	49	86
GRADEC, 29. julija	42	52	29	63	22

### Tržne cene dne 24. julija 1905 v Rudolfovom.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica . . . . .	16	26	Leča . . . . .	11	71
Rž . . . . .	14	31	Bob . . . . .	10	40
Koruza . . . . .	13	66	Ajda . . . . .	11	04
Oves . . . . .	7	16	Proso . . . . .	11	71
Ječmen . . . . .	10	40	Soršca . . . . .	14	31
Krompir . . . . .	5	85	Lan . . . . .	—	—
Fižol . . . . .	11	04	Jajca po 9 za 40 vinarjev.	—	—
Grah . . . . .	11	04			

(172)

†

Potrjim srcem naznanjam v imenu vseh sorodnikov, da je moja predraga, nepozabljena mati

## Frančiška Pirc

zasebnica

danes dne 29. julija ob polu 10. uri dopoludne po kratki, mučni bolezní, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v 65. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Nepozabljeno pokojnico priporočam v blag spomin.

RUDOLFOVO, dne 29. julija 1905.

Franjo Pirc,  
sin.

Ker nam ni bilo mogoče pri odhodu iz Novega mesta se od vseh znancev osebno posloviti, poslavljamo se tem potom od vseh najprisrčneje.

(162)

Rodbina Pfeifer-jeva.

Pravilno in pošteno

(173)

## posredovanje služb

za moški in ženski spol. — Dobro je, da službe iskajoči malo nemški umejo. Plača po dogovoru.

Oglasiti se je pri

Karol Duller-ju,

v Mariboru (Štajersko) Tegetthof cesta št. 34.

# Vino

lastnega pridelka je na prodaj v vsaki množini in po ugodni ceni v graščini Bajnof pri Rudolfovom.

(163)

**RAZPIS.**

Služba cestarja na deželni cesti Poljance-Verčice je oddati proti mesečni plači 40 kron. Prošnje, katerim je priložiti pravilnostno izpričevalo in rojstni list, naj se vložijo do

**10. avgusta t. l.**

pri podpisanim okrajnem cestnem odboru v Rudolfovem.

Za okrajni cestni odbor Rudolfovo:

**Jos. Zurec,**

načelnik.

V Kandiji pri Rudolfovem je iz proste roke  
**na prodaj veliko posestvo**

obstoječe iz dveh hiš, hleva, svinjaka in kozolca. Pri hišah se nahaja lep vrt, njive in travnik.

Več pove lastnica

(94-0-7)

Zofija Kastelic v Kandiji.

**Malo, čedno**

(170-0-1)

**stanovanje**

**se odda**

v Skabernetovi hiši v Novem mestu.

**Graščina Boštanj** pri Radni na Kranjskem (postaja Sevnica pri Zidanem mostu) prodaja

dne 3. avgusta t. l.

**na javni licitaciji**

ob polu 10. uri dopoldne

(164)

**22 glav goveje živine**, kakor: krave, junice, mlade bike in drugo mlado goved. — Nadalje tudi svinje (jorkširske pasme), mrjasce, prašiče in prašičke.

**Nova mizarska delavnica.**

V moji novi hiši

**na Bregu v Rudolfovem**

se izdeljujejo vsakovrstna mizarska dela.

Prevzamem stavbinska dela, izvršujem solidno in trpežno vsake vrste notranjo opravilo, prevzamem v to stroko spadajoča popravila. Imam na skladišču mnogo suhega lesa, ter sem pripravljen, solidno in ceno postreči.

Spoštovanjem

(165-0-1)

**Ivan Kastelic,**

mizarski mojster.

Prav **lepo posestvo** je iz proste roke na prodaj.

Zraven spada: Hiša s sedmimi sobami, kuhinja, klet, ledenica, hlev za govedo in prašiče, kozolec (dopler), sploh vse potrebno gospodarsko poslopje, vse novo v najboljšem stanu in z opeko krito. Nadalje sadni vrt, travnik, njiva, vinograd že rigolan, stitnik itd. Posestvo leži ob glavni cesti, blizu župnijske cerkve in zraven železniške postaje Straža.

Natančneje pové

(152-2-2)

Janez Kren v Toplicah št. 20 (Dolenjsko.)

A 73/5

5

**OKLIC**

s katerim se kliče dedič, čigar bivališče je neznano.

C. kr. okrajno sodišče v Radečah naznanja, da je umrla dne 5. julija 1905 v Kamenškem št. 23 Jozefa Alauf roj. Gole, zapustivši ženitno in dedno pogodbo z dne 15. maja 1884, št. 13.981.

Ker je sodišču bivališče pogodbenega dediča Franc-a Alaufa v Ameriki neznano, pozivlja se taisti, da se v enem letu od spodaj imenovanega dne pri tem sodišču javi in zglosi za dediča, ker bi se sicer zapuščina obravnavala le s zglasivšimi se dediči in z njemu postavljenim skrbnikom g. Ivanom Prijateljem iz Št. Janža.

C. kr. okr. sodišče Radeče oddelek I,

dne 11. julija 1905.

(158-3-2)

**Suhe jedilne**

(155-10-2)

**gobe**

(la. gosp. gobe) kupuje v vsaki množini v vrečah po 20—25 klg. A. ŠMYRA, Dunaj 17, Elterleinplatz 7. 133 D.

**Naznanilo in priporočilo.**

Franc Kužnik, posestnik in mesar na Vidmu ob Savi, naznanja slav. občinstvu, da ima vedno v zalogi izvrstno prešano, žlebnato

**strešno opeko (Falzziegel)**

in stane 1000 komadov 38 gld. = 76 K. Kdor ga tedaj potrebuje, naj se oglasi pri njem, s prepričanjem, da bo s postrežbo zadovoljen.

(168-3-1)

V Gor. Polju pri Št. Jerneju

(166-3-1)

se prodaja

samogibno nastavljajoča se **tavoletna žaga**

z dvema rešetkama (Gatter) in cirkularno ploščo, dobro idoča, s potrebno sušilnico za les, zraven spadajočim sadnim vrtnim in nekoliko gozda.

Natančneje se izve pri lastnici gospej Emi WUTSCHER v Brezovici pri Št. Jerneju (Dolenjsko).

Na

**C. kr.**

obrtnem muzeju na Dunaju

izprašani krojaški mojster Jos. Paulin se uljudno priporoča slav. občinstvu in vsem stanovom v izdelovanje vsakovrstnih kakor: salonskih, jaket, šport in navadnih oblek po najnovejšem kroju. Solidno delo po primerni ceni.

Spoštovanjem

**Jos. Paulin,**

Kandija — Rudolfovo.

(169-3-1)



Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!

## Kapljice sv. Marka.

(269-20-18)

Te glasovite in nedosegljive KAPLJICE sv. MARKA se uporabljajo za zunanjo in notranjo uporabo. Osobito odstranjujejo trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah, ter izlečijo vsaki glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodcu, ublažujejo katar, urejujejo izmečke, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženejo velike in male gliste, ter vse bolezni, izvirajoče od glist. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter kóliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse bolezni, izvirajoče od mrzlice. Te

kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madronu, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmetski hiši. Dobiva se samo: „MESTNA LEKARNA, ZAGREB. — Raditega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošlje. Cena je naslednja in sicer franko postavljeno na vsako pošto:

1 ducat (12 stekl.) 4 K — v		3 ducati (36 stekl.) 11 K — v
2 ducata (24 stekl.) 8 K — v		4 ducati (48 stekl.) 14 K 60 v
5 ducatov (60 stekl.) 17 K — v		

Na razpolago imam na tisoče priznalnih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim vspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčić, učitelj; Stjepan Barić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stjepan Seljanić, seljak; Sofija Vukelić, šivilja itd. itd.

MESTNA LEKARNA, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka. Ustanovljeno l. 1360.

2 2  
prodajalni  
(93-0-7)

na Glavnem trgu v Novem mestu ste za  
oddati. Ena takoj, druga s 1. julijem  
1905. — Ravno tam je dobiti  
izvrstno dolensko vino  
lastnega pridelka v majhni in večji množini.  
Natančneje pri  
g. Ant. pl. Fichtenau v Novem mestu.

Vodstvo deželne kmetijske šole  
na Grmu išče (124-0-5)

— hosto —

katera bi bila v bližini Novega mesta ležeča, ter za drva  
posekati. Kdor jo ima na prodaj, naj se zglati na Grmu.

### Mesarskega učenca

takoj sprejme

Alojzij Mežnaršič v Novem mestu. (171)

!! Hotel „ILIRIJA“ !!

Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 22

2 minuti od južnega kolodvora.

Shajališče vseh Dolencjev in  
Belokranjcev.

Udobni restavracijski prostori, moderno urejena kavarna  
z dvema najnovejšima biljardoma ameriškega sistema, lepo nanovo  
urejene sobe za prenočevanje. — Kopalne sobe v hiši. — Točijo  
se najboljša štajerska naravna vina, pristni dolenski cviček  
iz Gadove peči, kakor tudi fina metliška vina. — Izborna kuhinja.

Postrežba točna. Cene nizke.

Za mnogobrojen obisk prosi spoštovanjem

Fric Novak.

(154-3-2)



Ceno češko perje za blazine!

5 kilo: novo oskubljeno K 9'60, boljše vrste K 12'—  
belo kakor mah mehko K 18'—, K 24'—, belo kot sneg,  
kakor mah mehko, oskubljeno K 30'—, K 36'— se raz-  
pošilja poštne prosto po poštnem povzetju. Zamena  
in prekleč proti povrnitvi poštne dovoljen.

Benedikt Sachscl, Lobes 294, pošta Plzen, Češko. (160-0-1)

Pri Judničju na Toplicah (150-2-2)

je na prodaj stara kočija.

Ponos vsake gospo-  
dinje je dobra kava.

Kathreinerjeva  
Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati več v no-  
benem gospodinjstvu, kadar se na-  
pravlja vsakdanja kavina pijača.

o o o

Zahtevajte le izvirne zavoje z imenom  
„Kathreiner“ in ne kupujte nikoli, kar  
se odtehtuje odprto.





## Singer-jevi šivalni stroji.

Original Singer šivalni stroji so vzorni v konstrukciji in izvedbi.  
 Original Singer šivalni stroji so neuprljivi za obrt in domačo rabo.  
 Original Singer šivalni stroji so najbolj razširjeni v tovarniških obratoviščih.  
 Original Singer šivalni stroji so neprekosljivi glede trpežnosti in zmožnosti.  
 Original Singer šivalni stroji so posebno pripravni za moderno vezenje.

Brezplačni poučni kurzi za vse domače šivanje in za moderno vezenje.  
 Svila za vezenje v vseh barvah v veliki izbiri v zalogi. Elektromotorji za posamezne stroje za domačo porabo.

## SINGER Co. šivalni stroji, deln. družba

Ljubljana, Sv. Petra cesta števil. 6. (153-11-2)

„Grand Prix.“  
 Najvišje odlikovanje.

Paris  
 1900



Vila „BEVC“ se odda  
 v najem.

(130-0-5)

Lepo (131-0-4)

## prostorno STANOVANJE

je za oddati s 1. septembrom 1905. Obstoja iz 3 ali 4 sob, kuhinje, kleti, drvarnice in sploh z vsemi zraven spadajočimi potrebščinami. Več pove upravništvu „Dol. Novic“.

## Deček

iz poštene hiše, kateri ima veselje do trgovine ter je dovršil I. gimnazijski razred, se takoj sprejme v trgovini s špece-rijskim blagom

(142-0-3) Franc Kastelic-a v Kandiji pri Novem mestu.



Iz proste roke na prodaj

enonadstropna hiša  
 v Novem mestu.

Cena 6000 kron, od katerih je treba le 2000 plačati, 4000 kron pa lahko na hiši ostane, in sicer tako, da se vsacega pol leta 120 kron plača. V 36. letih se tako hiša popolnoma izplača.

Več pove iz prijaznosti gosp. dr. Schegula, odvetnik v Novem mestu. (143-0-3)

## Posestvo na prodaj.

V Žabji vasi št. 38 poleg Novega mesta je (167-3-1)

gostilna in trafika



po nizki ceni na prodaj. Posestvo se lahko plača na več obrokov. Cena izve se ravno tam v gostilni.

Zahtevajte pri nakupu



# Schicht-ovo štedilno milo

(161-16-1)

Ono je

 **zajamčeno čisto** 

in brez vsake škodljive primesi.

 Pere izvrstno. 



Varstvena znamka.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

**GEORG SCHICHT, Aussig.** — Največja tovarna te vrste  
 Dobiva se povsod! — na evropejskem ozemlju. — Dobiva se povsod!

(56-12-6)

# Jaz

ne poznam v dosego nežnega, čistega lica in odstranitev pég, boljšega in vspešneje delujočega zdravilnega mila kot je znano

**Bergmann-ovo lilijino milo**  
(znamka: 2 radarja)

tvrdke Bergmann & Co., Tečen ob Elbi.

Dobi se komad po 80 h pri:  
lekarn. S. pl. Sladovič in v trgovini A. Oblak v Novem mestu.

## 12 kubičnih metrov svežih lipovih rkljov [hlodov]

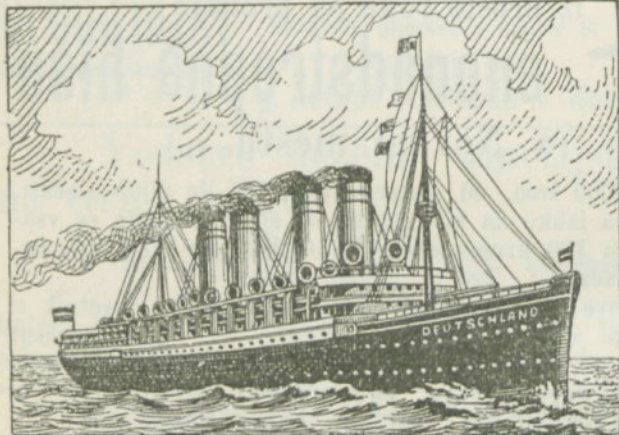
proda graščinsko oskrbništvo Hmeljnik ter sprejema tudi dotične ponudbe. (156-2-2)

## Vino

domačega pridelka iz Trške gore ima v večji množini na prodaj od 56 litrov naprej

Franc Seidl v Rudolfovem.

(145-3-3)



## HAMBURG - AMERIKA

Iz Ljubljane v

NOVI YORK samo  
6 dni z dobro, prosto hrano.

Odhaja se iz LJUBLJANE vsak ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Izvrstna, sigurna vožnja z brzoparniki.

(238-24-22) Pojasnila po večkrat brezplačno.

Zastopnik: FR. SEVING, Ljubljana  
31 Dunajska cesta 31 — zraven šränge.

## Za 10.000 hektolitrov vinskih sodov

vsake velikosti, počenši od 5 do 70 hektolitrov  
proda po jako nizki ceni tvrdka

**Aleks Breyer i sinovi,**  
veletržci z vinom in rakijo. Križevci.

(157-5-2)

## Koš za koruzo, kočija in voziček

(Wagerl) je po ceni na prodaj pri  
gosp. pl. Langer-jevi

(149-2-2)

v Bršlinu pri Novem mestu.

## Ženske lase

zmešane in rezane kupujem na malo in veliko. Vsaki nabiralec las, naj se prepriča, da plačujem od zdaj najvišjo ceno. — Izdelujem vsa vlasolarska dela, vlasulje (baroke), lasne verižice, kite in umetne slike iz las po najnovšem izdelku. — V zalogi imam najfinejša mila, dišave za obleko, glavnike za dame itd.

Spoštovanjem se priporočujem

(276-24-17)

Ivan Svetec, brivec in vlasoljar  
Glavni trg (nasproti mestne hiše).

## Na prodaj ste

(125-5-5)

h graščini Raka na Dolenjskem spadajoči  
pristavi (marofa)

na Hrvaškem brodu in na Hudinjah, h kojima se lahko dokupi tudi nekaj travnikov oziroma njiv in hoste.

Pojasnila daje oskrbništvo graščine Raka na Dolenjskem.



Vidmanci kaže seljanom moč „Pakraških kapljic in Slavonske biljevine.“

Pozor! Bolnemu zdravje!

Pozor! Slabemu moč!

Pakraške kapljice in Slavonska biljevina sta danes dva najbolj priljubljena ljudska leka, ker delujejo gotovo z najboljšim uspehom, ter si tako pridobivajo sloves po vseh delih sveta. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja.

**Pakraške kapljice:** delujejo proti vsem boleznim želodca in črev, odstranjujejo krče, bolečine v želodcu, preganjajo vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, odganjajo male in velike gliste, odpravljajo mrzlico in vse od te izhajajoče bolezni. Lečijo dalje vse bolezni na jetrih in slezah. Najboljše sredstvo proti boleznim maternice in madrona, vsled česar ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naroči naj jih vsakdo pod naslovom: Peter Jurišič, lekarnar. Pakrac 205, Slavonija. Denar naj se pošlje naprej ali s povzetjem. Cena je sledeča in sicer franko na vsako pošto:

12 stekl. (1 tucat) 5.— K, 24 stekl. (2 tucata) 8.60 K, 36 stekl. (3 tucati) 12.40 K,  
48 stekl. (4 tucati) 16.— K, 60 stekl. (5 tucator) 18.— K

**Slavonska biljevina:** se rabi z uprav sijajnim in najboljšim uspehom proti zastarelemu kašlju, bolesti v prsih, prehlajenju, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, zbadanju, kataru, odstranjuje goste sline in deluje izvrstno pri vseh tudi najstarejših boleznih v prsih in na pljučih.

Cena je naslednja franko na vsako pošto:

2 izvozne stekl. 3.40 K, 4 izvozne stekl. 5.80 K, 6 izvoznih stekl. 8.20 K.

Manj kot dve steklenici se ne pošilja. Denar naj se pošlje naprej ali se pa povzame. Prosim, da se naročuje samo in izrečno le pri meni pod naslovom:

Peter Jurišič, lekarnar, Pakrac br. 105, Slavonija.

(281-20-17)